

Грінько А. П.,
Бочуля Т. В.,
Волощенко І. Є.

ДОСЛІДЖЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ПОДАТКОВОГО ПЛАНУВАННЯ ЯК ОДНІЄЇ З УМОВ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Досліджено теоретичні питання податкового планування як умови ефективного розвитку вітчизняних підприємств. Надано його визначення та сформовано критерії, за якими є можливість проведення межі між податковим плануванням та ухиленням від сплати податків. Розглянуто взаємозв'язок податкового планування з обліковою та балансовою політикою підприємства. Вказано елементи облікової політики, які впливають, або потенційно можуть впливати на податкові зобов'язання. Запропоновано визначення балансової політики на підприємстві із метою обрати необхідні важелі податкового планування керівництву.

Ключові слова: податкове планування, облікова політика, балансова політика, стратегія, управління, амортизація, бухгалтерська інформація, податковий кодекс.

1. Вступ

Підвищення інформативної місткості управлінських даних і сприяння комплексності сценаріїв реалізації облікових завдань супроводжується розвитком організації та методології бухгалтерського обліку з метою удосконалення інформаційного забезпечення управління підприємством.

Однією з основних цілей економічної політики будь-якого підприємства є мінімізація витрат, у тому числі пов'язаних зі сплатою податків — як безпосередньо сум податків, так і непрямих витрат (ведення документації, заповнення та подання декларацій тощо). Податкова система внаслідок своєї недосконалості сама підштовхує до подібного пошуку та викликає до життя податкове планування, незважаючи на те, що це також збільшує витрати (наприклад, гонорари податковим консультантам). Величина прибутку, що показується в бухгалтерській звітності, представляє собою скоріше за все суб'єктивний показник, оскільки сума прибутку визначається в основному не величиною торговельної надбавки, не сумою грошових коштів у розпорядженні підприємства, а моментом демонстрації в обліку господарської операції, що приносить прибуток чи збиток, прийнятим варіантом оцінки витрат організації, оскільки її доходи завжди очевидні — це сума виручки, а витрати завжди сумнівні, оскільки вони визначаються методикою бухгалтерського обліку.

У теперішній час ряд господарських та соціально-правових факторів обумовлює підвищене значення податкового планування як умови ефективного розвитку вітчизняних підприємств. Це пов'язано з тим, що податкова оптимізація є поточним резервом поліпшення фінансових результатів діяльності підприємств, що характеризуються відносно коротким періодом здійснення та швидким отриманням ефекту. Значення поточних (внутрішніх) резервів стрімко зростає в умовах загальної фінансово-економічної кризи, оскільки з'являється можливість без залучення додаткових джерел

фінансування підвищити кінцеві фінансові результати діяльності підприємства. Цим обґрунтовується актуальність проведеного дослідження.

2. Об'єкт дослідження та його технологічний аудит

Об'єктом дослідження щодо поставленої мети є комплексна система регулювання та управління податковими відносинами виходячи із розробки планування, організації та контролю податкових платежів. У зарубіжній практиці податкове планування здійснюється для комплексу податкових і фінансових відносин, виходячи із виконання зобов'язань з нарахування та сплати податків. Податкове планування здійснюється для оптимізації фінансових ресурсів суб'єкта господарювання, досягнення компромісу між інтересами держави та представників підприємницької діяльності, уникнення маніпуляцій із податковими платежами та здійснення своєчасних і точних розрахунків. Краща зарубіжна практика демонструє гнучку політику у забезпеченні балансу інтересів ключових суб'єктів податкового планування, раціональний та поміркований розподіл податкового навантаження, ефективність у податкових розрахунках без порушення нормативно-правових вимог. Слід звернути увагу, що у зарубіжній практиці податкове планування здійснюється, виходячи з реалізації комплексу функцій, спрямованих на забезпечення його координування, стимулювання, обліку та оцінювання. Зарубіжні країни, як-то Франція, Сполучені Штати Америки є першопрохідцями у вітчизняному плануванні та фундаторами у розробці його теоретико-методичних положень, виробивши правила, обмеження та вимоги щодо здійснення податкових розрахунків. У практиці цих країн організація податкових розрахунків здійснюється на підставі попередньої розробки рішень, виходячи з комплексної оцінки ризиків, наслідків і несприятливих подій щодо податкових розрахунків. Ефективність податкового планування у зарубіжній практиці має певні

прогалини при застосування іноземного досвіду до податкових відносин вітчизняних суб'єктів господарювання. Необхідно зарубіжні патерни адаптувати відповідно до реалій, проблем і обмежень вітчизняної практики, що потребує розробки механізмів, методів і процедур щодо організації та здійснення податкових розрахунків.

3. Мета та задачі дослідження

Проведені дослідження ставили за *мету* визначити особливості формування податкового планування для цілей оптимізації оподаткування та для формування інформації в бухгалтерському балансі, що забезпечує підвищення ефективності системи економічного управління.

Для досягнення поставленої мети вирішувалися наступні завдання:

1. Дослідити теоретичні питання податкового планування як умови ефективного розвитку вітчизняних підприємств в Україні.

2. Визначити критерії, за якими є можливість проведення межі між податковим плануванням та ухиленням від сплати податків.

3. Визначити взаємозв'язок податкового планування з обліковою та балансовою політикою підприємства.

4. Аналіз літературних даних

У сучасних умовах загострюється складність управління у зв'язку зі збільшенням числа факторів, що мають вплив на бізнес. Постачальники, конкуренти, податкове навантаження, організаційна структура та стиль курівництва — усе це впливає на фінансовий стан і довгострокові плани розвитку підприємств у нових економічних умовах. Ця інформація повинна знаходити системне відображення на підприємствах в рамках взаємозв'язку елементів облікової, балансової політики та податкового планування.

Розвитку теорії і практики обліку, аналізу та аудиту розрахунків з бюджетом, податкового планування сприяли роботи багатьох економістів.

Учені-економісти детально розглянули питання податкового планування на підприємствах малого бізнесу [1], податкових відносин [2], можливостей розробки концепції податкового планування для її впровадження в практику суб'єктів підприємництва [3], оптимізації облікової політики як основи для податкового планування [4], інформаційного забезпечення фінансових розрахунків [5, 6], особливості організації підприємницької діяльності із акцентом на організації розрахунків [7], доповнили існуючі рівні реалізації облікової політики [8], розробки напрямів узагальнення технології бухгалтерського обліку як основи формування облікової політики підприємства [9], різновидів викривлення облікових даних в звітності, основні причини фальсифікації інформації та наслідки її представлення [10].

Одночасно, у зв'язку з реформуванням системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів, виникає необхідність подальшого поглибленого вивчення вказаних питань.

Незважаючи на велику кількість наукових робіт та публікацій, проблемні питання податкового планування залишаються невивченими в повній мірі. Податкове планування за умови його правильної організації на підприємстві сприяє: дотриманню податкового законо-

давства шляхом правильності розрахунків податків, зборів та інших платежів податкового характеру; зведенню до мінімуму податкових зобов'язань; максимальному збільшенню прибутку; розробленню структури взаємовигідних угод із контрагентами; ефективному управлінню грошовими потоками; уникненню штрафних санкцій.

5. Матеріали та методи дослідження

Теоретичне обґрунтування базується на спостереженнях, групуваннях, аналітичній роботі під час визначення проблем і тенденцій розвитку підприємства за рахунок оптимізації оподаткування, формування облікової, балансової та податкової політики на підприємствах, узагальненні результатів та розробленні рекомендації з організації податкового планування. Теоретичною основою дослідження стали методологічні і загально-наукові принципи проведення комплексних досліджень.

6. Результати дослідження

У теперішній час ряд господарських та соціально-правових факторів обумовлює підвищене значення податкового планування як умови ефективного розвитку українських підприємств. Це пов'язано з тим, що податкова оптимізація є поточним резервом поліпшення фінансових результатів діяльності підприємств, що характеризуються відносно коротким періодом здійснення та швидким отриманням ефекту. Значення поточних (внутрішніх) резервів стрімко зростає в умовах загальної фінансово-економічної кризи, оскільки з'являється можливість без залучення додаткових джерел фінансування підвищити кінцеві фінансові результати діяльності підприємства. За рахунок реалізації поточних резервів можна досягти створення довгострокових факторів зростання: придбання обладнання, впровадження нових технологій та ін. Таким чином, за допомогою раціонального податкового планування підприємство може отримати додаткові джерела фінансування поточних та довгострокових програм розвитку. Тому автори даної роботи погоджуються з визначенням, що «податкове планування — це інструмент побудови оптимальних параметрів бізнесу, заснований на законодавчо встановлених способах оподаткування, що сприяє підвищенню інвестиційної привабливості підприємства» [1].

У теперішній час існує правова невизначеність, пов'язана з прийняттям Податкового кодексу, можливою зміною ставок та бази оподаткування за основними видами податків (ПДВ, податок на прибуток, акцизи тощо). Виходячи з цього, при зміні податкового законодавства підприємство, раніше за інших пристосувавшись до нових умов, отримує значні конкурентні переваги та уникає додаткових витрат, пов'язаних з адаптацією господарської діяльності до нового режиму оподаткування. Другий аспект виражається в отриманні підприємством додаткових конкурентних переваг шляхом вибору оптимальних параметрів бізнесу за допомогою оптимізації рівня податкового навантаження, що органічно вбудовує систему податкового планування і податкової оптимізації у вартісну концепцію управління бізнесом. У даному зв'язку необхідно чітко визначити, що податкове планування повинно відповідати визначеним критеріям, які дозволяють провести межу між ним та ухиленням від сплати податків. Воно повинно базуватися виключно на варіативності діючого законодавства.

Викликає зацікавленість теза, яка була сформульована ще у 1926 році: «враховуючи ті розбіжності, які встановлює законодавець у податкових правилах, неможна підлягати санкціям чи моральному осудженню тих, хто використовує ці відмінності з користю для себе» [2].

Отже, податкове планування має здійснюватись у поєднанні із системою керівного впливу та моніторингу податкової відповідальності, що регулюється вимогами, обмеженнями, процедурами, умовами формальних інститутів. Наочним прикладом для розуміння характеру податкового планування в системі управління та забезпечення рішень, може слугувати група критеріїв, об'єднаних у модель, з архітектури якої можна розмежувати податкове планування та ухилення від сплати податків (рис. 1).

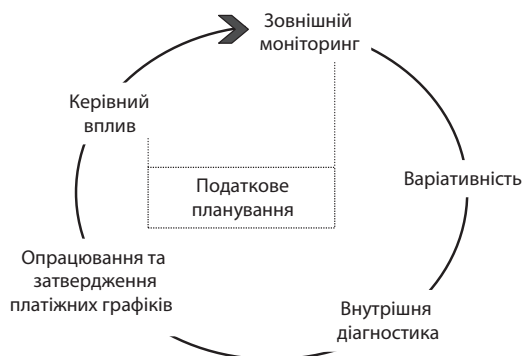

Рис. 1. Модель податкового планування

Податкове планування як процес є складовою зовнішнього моніторингу та керівного впливу, що у сукупності є відправною точкою щодо прийняття рішень у розрізі оптимізації оподаткування. Кожен елемент моделі характеризується визначальними критеріями, які становлять суть та ознаки податкового планування (табл. 1).

Таблиця 1

Критерії податкового планування

Складова архітектури моделі	Критерій	Характеристика
Зовнішній моніторинг	Апеляція до відомих категорій	Оцінка відповідності діяльності підприємства базовим положенням нормативно-правових актів з питань оподаткування
Варіативність	Наявність вибору	Вибір системи оподаткування обумовлений характеристикою діяльності підприємства
Внутрішня діагностика	Превалювання внутрішніх характеристик підприємства над формальними обмеженнями	Порядок оподаткування відповідає, організовується та здійснюється, виходячи з очікуваного результату діяльності та розвитку підприємства
Опрацювання та затвердження платіжних графіків	Моніторинг забезпечення податкових платежів фінансовими ресурсами	Податкове планування не обмежене податковим управлінням, а регулюється також фінансовим менеджментом
Керівний вплив	Регулювання податкових виплат	У рамках податкового планування здійснюється визначення та оптимізація податкових платежів, виходячи із суті організаційної структури бізнесу

Податкове планування спрямовано на оптимізацію податкових платежів, а будь-яка податкова оптимізація починається з ретельного планування [3]. Податкове планування тісно пов'язане з обліковою та балансовою політикою. Облікова політика є наслідком розумного поєднання свободи вибору у питаннях організації і ведення обліку та вимог регулюючих органів (державних органів, професійних організацій). Основною метою облікової політики є — розробка інформаційної системи, яка обслуговує систему економічного управління підприємством за певний термін його функціонування з урахуванням чинного законодавства та інших факторів, а також одержання достовірної інформації про майновий і фінансовий стан підприємства, результати його діяльності, які необхідні для всіх користувачів фінансової звітності з метою прийняття відповідних рішень. Поряд із необхідністю відповідності вимогам закону, облікова політика підприємства, направлена на мінімізацію податкових виплат, повинна базуватися на вимогах економічної доцільності. Коли цим питанням не приділяється увага, негативні наслідки для бізнесу можуть перекрыти усі вигоди зменшення оподаткування. У більшості випадків цілі і завдання полягають в оптимізації оподаткування, але метою облікової політики може бути і завоювання ринку, витиснення конкурентів, громадське благодійництво тощо. При оптимізації оподаткування мова повинна йти про законні способи і можливості регулювання податкових платежів залежно від фінансового стану підприємства. Домогтись цього можна розумним використанням наданих підприємству чинним законодавством можливостей вибору варіантів оцінки, фінансування витрат, формування фінансового результату, списання матеріальних активів. «Теоретично вплив облікової політики на оподаткування не допустимий. Адже держава не зацікавлена у створенні таких механізмів, які б дозволяли за допомогою вибору моделі відображення фактів господарського життя в обліку впливати на рівень платежів до бюджету, які здійснюють платники податків (якщо податкове законодавство не передбачає альтернатив). Однак за сучасних умов організації бухгалтерського обліку підприємство має можливість шляхом вибору методів обліку впливати на розмір податкових платежів. Тому для держави, можливо, було б краще створити таке податкове законодавство, при якому база нарахування не змінювалася б, або суттєво не змінювалася, в залежності від вибору певних елементів облікової політики» [4].

Розділяємо тезу про те, що «Все це підсилює значення облікової політики як фундаменту об'єктивності, інформативності та корисності облікових даних» [5].

Облікова політика підприємства та податкове планування тісно взаємопов'язані один з одним. У даному зв'язку, вона може розглядатися як методологія ведення управлінського та бухгалтерського (зведеного) обліку для цілей оптимізації оподаткування на підприємстві. Тобто, значення податкового аспекту побудови облікової політики підприємства полягає в тому, що з дозволених законодавством варіантів ведення обліку обирається той, який має переваги перед іншими з точки зору оподаткування.

Велика частина вимог обліку в Податковому кодексі викладена в стилі обмежень, закритих переліків статей витрат, які приймаються для цілей оподаткування, що дозволяє, з точки зору законодавця, усунути упередженість

і креативність при формуванні податкової звітності. У зв'язку з цим стає дуже важливим процес регулювання фінансових показників за допомогою показників балансу, що виражається в появі особливого поняття — «балансова політика», яка має пряме відношення до прийому креативності та запропонованого принципу інтерпретації в бухгалтерському обліку. Слід мати на увазі, що в Україні ведення балансової політики підприємством не заохочувалося. Складання бухгалтерського балансу здійснюється відповідно до встановлених, ретельно прописаних правил. Проте балансова політика завжди була предметом діяльності бухгалтерів, яка представляє собою творчий підхід до формування фінансової звітності підприємства, в тому числі й балансу. Дослідження цих питань розкрито у роботі [6], де простежується думка про те, що «застосування принципу креативності до обліку не означає руйнування існуючої, обмеженої фінансовим аспектом системи обліку та її зміну».

Мова йде про зміни, пов'язані з природним розширенням кола об'єктів обліку, набуттям системою гнучкості в застосуванні традиційно існуючих і уведенні принципово нових видів обліку, зміною ролі облікового працівника (бухгалтера) в управлінні господарськими процесами через розширення обсягу інформаційних ресурсів» [6]. Видатний австрійський бізнесмен [7] вважає, що «ведення балансової політики — не злочин».

Важливо, щоб балансова політика реалізовувалася в рамках діючого законодавства, з урахуванням правил оцінки і принципів складання балансу. Під балансовою політикою розуміється усвідомлене оформлення балансу в рамках існуючих законів при дотриманні загальноприйнятих принципів складання річного звіту.

Розуміння балансової політики уміщується в усвідомлене оформлення балансу в рамках існуючих законів при дотриманні загальноприйнятих принципів складання річного звіту [7]. За думкою учених-економістів [8] «Основна відмінність між обліковою та балансовою політикою підприємств полягає в межах дії кожної з них (для облікової політики — організація та ведення обліку; для балансової — складання фінансової звітності)».

Предметом балансової політики є баланс, представлений зовнішнім користувачам. Інструментарій балансової політики складається із політики: вибору звітної дати; прибутку; інформаційного забезпечення; дивідендів; оцінки [9]. Балансова політика проводиться за допомогою прямого впливу на фінансові результати діяльності підприємства, непрямого впливу на фінансові результати, зміни структури його майна або капіталу. Таким чином, представляється доцільним сформулювати наступне визначення балансової політики — це творчий підхід до формування фінансової звітності шляхом використання методів облікової політики та прийому креативності в бухгалтерському обліку в рамках чинного законодавства і діючих нормативних документів. Проте роль балансової політики в налаштуванні діяльності суб'єкта господарювання є неоднозначною. Так, існує думка, що балансова політика, як свідомий вплив на форму і зміст публікованих балансів, є результатом мотивів, які обумовлені господарськими причинами і цілями, що спонукають до ведення політики, спрямованої на викривлення становища та інформації про майно підприємства або результатів його діяльності [10].

Способи обліку витрат, методи нарахування амортизації, варіанти оцінки активів та заборгованості, можливості

створення резервних фондів впливають на відображення у звітності результатів діяльності підприємства та, відповідно, на величину бази оподаткування. Таким чином, податкове планування — це планомірне й обґрунтоване з економічної та юридичної точок зору зниження як абсолютної величини виплат податкового характеру, так і зменшення податкового навантаження на підприємство, не створює перешкод для розвитку бізнесу, сприяє мобілізації всіх його додаткових внутрішніх інвестиційних ресурсів, пов'язане з обліковою та балансовою політикою підприємства.

Взаємозв'язок облікової політики, балансової політики та податкового планування у загальному вигляді можна представити на схемі (рис. 2). З наданої моделі видно, що податкове планування досягає своєї мети — зниження величини та відстрочення податкових виплат за допомогою використання відповідного набору інструментів, які використовує облікова та балансова політика. Як підсумок, податкове планування на підприємстві направлено на зменшення бази оподаткування та переміщення бази оподаткування на більш пізні періоди, що призводить до відстрочки сплати податків.

Зменшення абсолютної величини податків, які вилучаються, може бути досягнуто за допомогою впливу на одну із двох складових, що визначають величину податку: ставку оподаткування або податкову базу. Важливе значення при цьому має повне та правильне використання всіх встановлених законом пільг. Відстрочка сплати податків має особливе значення для підприємства у тих випадках, коли воно спрямоване на подовження інвестування, а можливості отримання залучених засобів вже вичерпано. Іншою перевагою переміщення прибутку на більш пізні періоди є можливість утримувати величину дивідендів, що виплачуються, на тому самому рівні й у періоди погіршення кон'юнктури. Переносу прибутку на більш пізніший термін сприяє також створення прихованих резервів, які, в основному, є результатом зниження оцінки майна, збільшення оцінки зобов'язань. Застосування принципу мінімальної оцінки є важливим інструментом облікової політики підприємства, хоча законодавство й забороняє цілеспрямовану фальсифікацію інформації.

При формуванні облікової політики є неприйнятним догматичний підхід, коли абсолютизується вигідність одного з облікових методів та одночасно ігноруються інші. У підтвердження цього наведемо наступний приклад. Новостворене підприємство отримало звільнення від сплати податку на прибуток у продовж трьох років з моменту його державної реєстрації. У цій ситуації керівництво, виходячи з бажання мінімізації податку на майно, приймає рішення про застосування механізму амортизації активної частини основних виробничих засобів з метою зниження їх залишкової вартості, що приймають участь у розрахунку податку на майно. При цьому обирається максимально можливий коефіцієнт прискорення, який дорівнює двом. У результаті, після закінчення пільгового періоду оподаткування, підприємство стикається з проблемою значного зниження величини собівартості продукції, що виготовляється, оскільки за значною кількістю об'єктів основних засобів (з терміном служби до 6 років), які введено у перший рік функціонування підприємства, амортизація припинена у зв'язку з повним переносом вартості цих об'єктів на собівартість готової продукції.

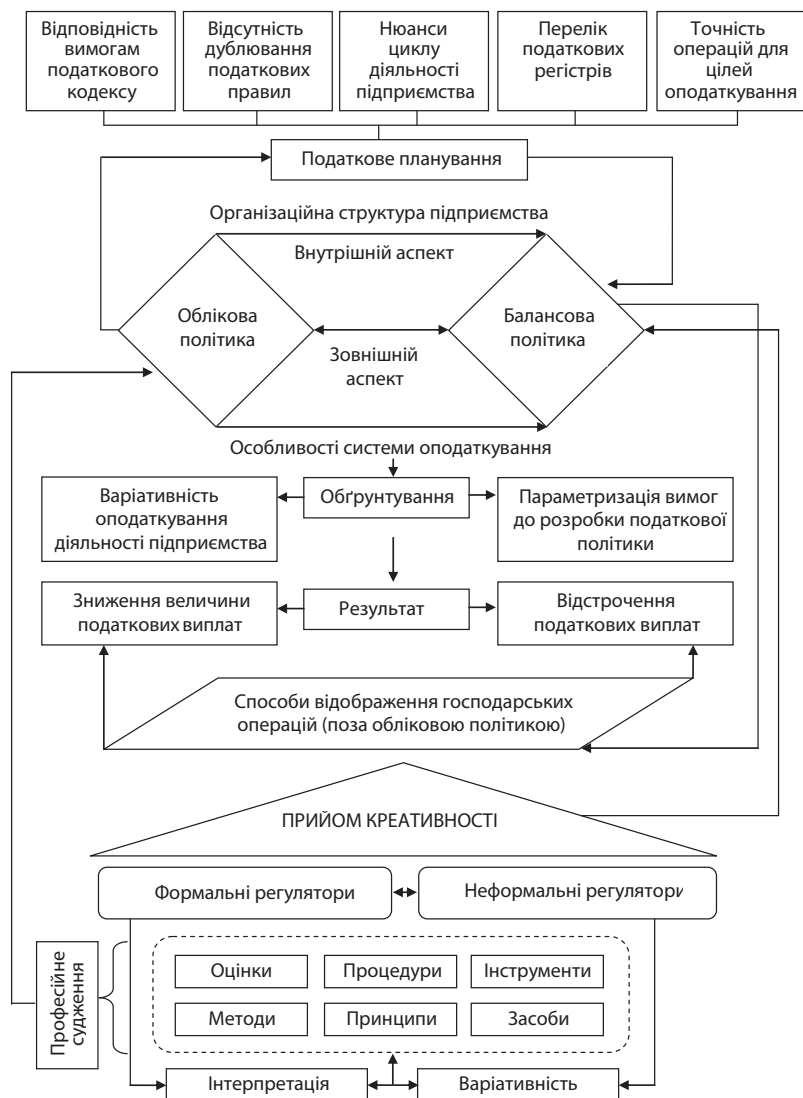

Рис. 2. Модель взаємозв'язку облікової політики, балансової політики та податкового планування

У результаті, додаткові витрати, які пов'язані з переплатою податку на прибуток, не були покриті отриманою економією з податку на майно. У цьому зв'язку, є логічним, що підприємству доцільно було б заявити в обліковій політиці можливість використання прискореної амортизації після закінчення дії пільгового періоду оподаткування.

7. SWOT-аналіз результатів дослідження

Strengths. Здійснення податкового планування покликане забезпечити стабільне функціонування підприємств, зростання їх конкурентоспроможності, платоспроможності та ринкової вартості як ключових параметрів здатності суб'єктів господарювання до розвитку. Податкове планування скорочує невизначеність майбутніх податкових витрат економічних суб'єктів і ступінь їх адаптації до зовнішнього середовища. Унесені пропозиції щодо податкового планування дозволяють оптимізувати податкове навантаження без порушення положень нормативно-правових актів.

Weaknesses. Обмеженням у запровадженні внесених пропозицій є необхідність ґрунтовної роботи щодо адап-

тації української практики до змін в організації податкових відносин. Це вимога розробки низки принципів із організації податкового планування, функцій, способів здійснення, що потребує узгодження із традиційними механізмами щодо податкових розрахунків. Недостатньою є розробка технології податкового планування, що потребує детальнішого дослідження та обґрунтування відповідно до потреб діяльності суб'єктів господарювання з метою оптимізації розрахунків за податками.

Opportunities. У подальшому планується окреслити новий вектор розвитку теорії, організації, методології податкового планування. Передбачається розширення методологічних меж в організації податкових розрахунків, що дозволить оптимізувати податкові відносини. Одним із запланованих завдань є сприяння налагодженню взаємозв'язку податкового планування з обліковою та балансовою політикою на підприємстві, що дозволить актуалізувати інформаційне забезпечення податкових відносин.

Threats. Запропоновані зміни потребують трансформацію на макrorівні, особливо в частині законодавчого регулювання, тому їх впровадження супроводжується складністю в узгодженні чинних норм та переходу на нові чинники та принципи податкового планування.

8. Висновки

1. За результатами теоретичного дослідження організації податкового планування на підприємствах, визначено його роль для ефективного розвитку вітчизняних підприємств в Україні та основні критерії, які становлять його суть та ознаки, та об'єднаних у модель, з архітекtonіки якої можна розмежувати податкове планування та ухилення від сплати податків.

2. Сформульовано визначення податкового планування, як планомірного й обґрунтованого з економічної та юридичної точок зору зниження як абсолютної величини виплат податкового характеру, так і зменшення податкового навантаження на підприємство, яке не створює перешкод для розвитку бізнесу. Сприяє мобілізації всіх його додаткових внутрішніх інвестиційних ресурсів, пов'язане з обліковою та балансовою політикою підприємства.

3. Визначено взаємозв'язок облікової політики, балансової політики та податкового планування у вигляді моделі, з якої видно, що податкове планування досягає своєї мети — зниження величини та відстрочення податкових виплат за допомогою використання відповідного набору інструментів, які використовує облікова та балансова політика. Як підсумок, податкове планування на підприємстві направлено на зменшення бази оподаткування та переміщення бази оподаткування на більш пізні періоди, що призводить до відстрочки сплати податків.

Література

1. Супруненко, С. А. Податкове планування на підприємствах малого бізнесу [Текст] / С. А. Супруненко // Актуальні проблеми економіки. — 2009. — № 4 (94). — С. 135–144.
2. Sumner, J. Who is Who [Text] / J. Sumner. — London: Adam & Charles Black Ltd., 1926. — 2816 p.
3. Кушнір, І. М. Розробка концептуальних засад податкового контролю суб'єктів підприємництва: зарубіжний досвід та національні аспекти [Текст] / І. М. Кушнір // Прометей. — 2013. — № 1 (40). — С. 141–145.
4. Левицька, С. О. Облікова політика підприємства в контексті економічних реформ [Текст] / С. О. Левицька // Вісник Львівської комерційної академії. Серія «Економічна». — 2011. — Вип. 35. — С. 218–221.
5. Камінська, Т. Г. Обліково-аналітичне забезпечення фінансового менеджменту в сільськогосподарських підприємствах [Текст] / Т. Г. Камінська, Л. С. Шатковська, А. М. Шиш та ін.; під ред. Т. Г. Камінської. — ЦП «Компринт», 2013. — 338 с.
6. Пушкар, М. С. Креативний облік (створення інформації для менеджерів) [Текст] / М. С. Пушкар. — Тернопіль: Карт-бланш, 2006. — 334 с.
7. Хойер, В. Как делать бизнес в Европе [Текст] / В. Хойер. — Фонд «За экономическую грамотность», 1991. — 253 с.
8. Барановська, Т. В. Облікова політика підприємств в Україні: теорія і практика [Текст]: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.06.04 / Т. В. Барановська; Національний аграрний університет. — Київ, 2005. — 21 с.
9. Гудима, О. В. Узагальнення технології бухгалтерського обліку як основи формування облікової політики підприємства [Текст] / О. В. Гудима // Сучасні питання економіки і права. — 2011. — Вип. 2. — С. 95–99.
10. Мельник, З. Ю. Викривлення інформації у звітності: помилки та фальсифікація [Текст] / З. Ю. Мельник // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». — 2015. — Вип. 10, Ч. 3. — С. 190–194.

ИССЛЕДОВАНИЕ ОРГАНИЗАЦИИ НАЛОГОВОГО ПЛАНИРОВАНИЯ КАК ОДНОГО ИЗ УСЛОВИЙ ЭФФЕКТИВНОГО РАЗВИТИЯ ОТЕЧЕСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Исследованы теоретические вопросы налогового планирования как условия эффективного развития отечественных

предприятий. Дано его определение и сформулировано критерии, по которым возможно определение границы между налоговым планированием и уклонением от уплаты налогов. Рассмотрена взаимосвязь налогового планирования с учетной и балансовой политикой предприятия. Указаны элементы учетной политики, которые влияют или могут влиять на налоговые обязательства. Предложено определение балансовой политики на предприятии с целью выбора необходимых рычагов налогового планирования руководством.

Ключевые слова: налоговое планирование, учетная политика, балансовая политика, стратегия, управление, амортизация, бухгалтерская информация, налоговый кодекс.

Гринько Алла Павлівна, доктор економічних наук, професор, кафедра бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування, Харківський державний університет харчування та торгівлі, Україна, e-mail: grinko.alla@gmail.com.

Бочуля Тетяна Володимирівна, доктор економічних наук, доцент, кафедра бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування, Харківський державний університет харчування та торгівлі, Україна.

Волошенко Ірина Євгенівна, аспірант, кафедра бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування, Харківський державний університет харчування та торгівлі, Україна.

Гринько Алла Павловна, доктор экономических наук, профессор, кафедра бухгалтерского учета, аудита и налогообложения, Харьковский государственный университет питания и торговли, Украина.

Бочуля Татьяна Владимировна, доктор экономических наук, доцент, кафедра бухгалтерского учета, аудита и налогообложения, Харьковский государственный университет питания и торговли, Украина.

Волошенко Ирина Евгеньевна, аспирант, кафедра бухгалтерского учета, аудита и налогообложения, Харьковский государственный университет питания и торговли, Украина.

Grinko Alla, Kharkiv State University of Food Technology and Trade, Ukraine, e-mail: grinko.alla@gmail.com.

Bochulia Tetiana, Kharkiv State University of Food Technology and Trade, Ukraine.

Voloshenyuk Irina, Kharkiv State University of Food Technology and Trade, Ukraine

УДК 657

DOI: 10.15587/2312-8372.2016.87122

**Карпенко А. В.,
Коляда Ю. Г.**

ИССЛЕДОВАНИЕ ВЛИЯНИЯ КОРПОРАТИВНОЙ КУЛЬТУРЫ НА ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЯ И ЕГО ИННОВАЦИОННОСТЬ

Исследовано значение корпоративной культуры в развитии предприятия. Обобщена сущность и выделены основные направления влияния культуры на персонал. Проанализированы успешные зарубежные компании, активно развивающие корпоративную культуру и определены основные приоритеты в ее управлении. Охарактеризовано типологию корпоративных культур, влияющих на активизацию инновационных процессов на предприятии. Обоснованы мероприятия по развитию и укреплению корпоративной культуры.

Ключевые слова: корпоративная культура, ценности, развитие, персонал, творчество, инновационность.

1. Введение

В современных условиях усиления внимания к социальному фактору экономических отношений возникает проблема готовности кадров ассоциировать себя

с предприятием, непонимание и отчуждение философии и ценностей, принятых предприятием, или вообще их отсутствие. Это негативно влияет как на мотивацию персонала, так и на экономическую деятельность предприятия, в частности на ожидаемые результаты. То есть